

3

Tupakkalain toteutuminen Helsingin kouluissa – valvontaprojekti 2024

HEL 2024-008415 T 00 04 01

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päättää merkitä tiedoksi julkaisun tupakkalain toteutuminen Helsingin kouluissa – valvontaprojekti 2024

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristöterveysyksikkö toteutti keväällä 2024 Tupakkalain toteutuminen Helsingin kouluissa - valvontaprojektin. Projektin tavoitteena oli selvittää tupakointikieltojen ja -rajoitusten toteutumista kouluissa ja koulujen ulkoalueilla, havainnoida mahdollisia lainsäädännön kehitystarpeita, sekä opastaa kouluja tupakkalain vaatimuksista.

Tarkastukset toteutettiin maaliskoukokuussa 20 kouluun, joissa opiskeli 7.-9. luokkalaista. Tarkastettavaksi valituille kouluille lähetettiin esitietolomake, jolla selvitettiin tupakkalain alaisten tuotteiden käyttöä. Tarkastuksilla arvioitiin koulujen tupakkalain alaisten tuotteiden käyttöä ja tupakkalain vaatimusten toteutumista sisätiloissa, koulun ulkoalueilla ja ulkoalueiden lähiympäristössä. Tulosten pohjalta arvioitiin, miten tupakkalaki toteutui Helsingin kouluissa ja mitkä olivat yleisimmät puutteet

Tupakkalain sääntelyn lähtökohtana on tupakkalain alaisten tuotteiden määrittely. Osa tuotteista täyttää useita eri määritelmiä. Tupakkatuotteita ovat esim. savukkeet, nuuska (sis. tupakkakasvia), vesipiippu- ja kääretupakka. Sähkösavukkeisiin liittyviä tuotteita ovat esim. sähkösavukkeet, täyttösäiliöt sekä höyrystettäväksi tarkoitetut nikotiinittomat nesteet. Kertakäyttöinen, nikotiinittomalla nesteellä täytetty laite ei täytä tupakkalaissa olevaa sähkösavukkeen määritelmää. Tupakan vastikkeita ovat esim. energianuuska, yrttisavukkeet, hedelmäkivet ja nikotiinipussit. Höyrystettäväksi tarkoitetut nikotiinittomat nesteet ovat myös tupakan vastikkeita. Nikotiinittomia höyrystimiä kutsutaan yleisesti vapeiksi. Nikotiinipusseille on lainsäädännön muutoksessa tulossa uusi määritelmä, ja jatkossa ne ovat savuttomia nikotiinituotteita. Osa edellä mainittuja muistuttavista tuotteista ei kuulu tupakkalain alaisuuteen, esim. lääkelain mukaiset nikotiinivalmisteet.

Koulujen sisätiloissa savuttomuuden toteutumisessa oli epäselvyyttä 40 %:ssa tarkastetuista kouluista. Epäselvyydet liittyivät mahdollisiin sähkösavukkeen tai kertakäyttöisen nikotiinittoman höyrystimen käyttöön. Kouluilta saatujen esitietojen mukaan kaikissa kouluissa käytettiin sisätiloissa tupakkalain alaisia tuotteita. Muutos aikaisempaan on merkittävä, sillä vuosina 2013–2014 tehdyissä tarkastuksissa koulujen sisätiloissa savuttomuus toteutui kaikissa tarkastetuissa kouluissa.

Tarkastuksilla koulujen ulkotiloissa ei havaittu tupakkalain alaisten tuotteiden käyttöä. Tupakointikieltomerkeissä oli puutteita ja koulujen ulkotiloissa oli merkkejä tupakkatuotteiden käyttämisestä 80 %:ssa tarkastetuista kouluista. Kouluja ohjeistettiin tupakointikieltomerkkien vaatimuksista.

Tarkastusten tekohetkellä tupakkalaki ei rajoittanut nikotiinipussien käyttämistä kouluissa. Tarkastuksilla havainnoitiin kuitenkin näiden käyttöä. Tarkastetuista kouluista sisätiloissa nikotiinipusseja havaittiin 40 %:ssa kouluista ja ulkotiloissa 75 % kouluista.

Tarkastusten tulokset tukevat käsitystä, että perinteinen tupakointi on korvautunut uusien tupakkalain alaisten tuotteiden käytöllä. Tupakkalain alaisten tuotteiden käyttäminen on siirtynyt koulujen alueiden ulkopuolelta koulujen sisätiloihin, yleisimmin vessoihin ja pukuhuonetiloihin. Käytöstä on ollut haittaa myös muille oppilaille, koska useissa kouluissa on jouduttu rajoittamaan oppilaiden vessoissa käyntiä. Uusien tuotteiden käytön huomaaminen on myös huomattavasti aikaisempaa haastavaa, koska tuotteiden haju ei ole niin tunnistettava kuin perinteisen tupakan. Uusia tuotteita on tullut nuorten käyttöön ja niiden käyttäminen on valitettavan houkuttelevaa nuorten keskuudessa. Tupakkalain alaisten tuotteiden käyttämisessä koulujen sisätiloissa ja ulkotiloissa on havaittavissa muutos huonompaan suuntaan. Valvonnan näkökulmasta olisi selkeämpää, jos kaikkien tupakkalain alaisten tuotteiden käyttöä säädeltäisiin samalla tavalla kouluissa.

Projektin keskeisimmät tulokset huomioidaan Helsingin tupakkavalvonnan esimerkiksi valvonnan kohdistamisessa ja toimijoille annettavassa neuvonnassa.

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön II osan 2 luvun 10.2 §:n mukaan kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostojaosto toimii, ellei toisin ole määrätty tupakkalain mukaisena kunnan valvontaviranomaisena

Esittelijä

15.08.2024

Asia/3

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Anna Petäjaniemi, ympäristötarkastaja, puhelin: 09 310 32059
anna.petajaniemi(a)hel.fi

Liitteet

1 Tupakkalain toteutuminen Helsingin kouluissa 2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ympäristöterveysyksikkö